

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 22. januarja 2015 *

„Predhodno odločanje — Uredba (ES) št. 44/2001 — Člen 5, točka 3 — Posebna pristojnost v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti — Avtorske pravice — Elektronska vsebina — Objava na spletu — Določitev kraja, kjer je prišlo do škodnega dogodka — Merila“

V zadevi C-441/13,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Handelsgericht Wien (Avstrija) z odločbo z dne 3. julija 2013, ki je prispela na Sodišče 5. avgusta 2013, v postopku

Pez Hejduk

proti

EnergieAgentur.NRW GmbH,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik senata, K. Jürimäe, sodnica, J. Malenovský, M. Safjan (poročevalec), sodnika, in A. Prechal, sodnica,

generalni pravobranilec: P. Cruz Villalón,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za P. Hejduk M. Pilz, odvetnik,
- za EnergieAgentur.NRW GmbH M. Wukoschitz, odvetnik,
- za češko vlado M. Smolek in J. Vlácil, agenta,
- za portugalsko vlado L. Inez Fernandes in E. Pedrosa, agenta,
- za švicarsko vlado M. Jametti, agentka,
- za Evropsko komisijo A.-M. Rouchaud-Joët in M. Wilderspin, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 11. septembra 2014

* Jezik postopka: nemščina.

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 5, točka 3, Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med P. Hejduk s prebivališčem na Dunaju (Avstrija) in družbo EnergieAgentur.NRW GmbH (v nadaljevanju: EnergieAgentur) s sedežem v Düsseldorfu (Nemčija) v zvezi s tožbo za ugotovitev kršitve avtorskih pravic, ker so bile brez privolitve P. Hejduk na spletnem mestu družbe EnergieAgentur objavljene fotografije, ki jih je prvonavedena posnela.

Pravni okvir

Uredba št. 44/2001

- 3 Iz uvodne izjave 2 Uredbe št. 44/2001 izhaja, da je zaradi nemotenega delovanja notranjega trga njen namen uvesti „določb[e] za poenotenje kolizijskih pravil glede pristojnosti v civilnih in gospodarskih zadevah ter za poenostavitev formalnosti, s ciljem hitrega in enostavnega priznanja ter izvršitve sodnih odločb držav članic, ki jih zavezuje ta uredba“.

- 4 V uvodnih izjavah 11, 12 in 15 te uredbe je navedeno:

„(11)

Pravila o pristojnosti morajo biti čimbolj predvidljiva in morajo temeljiti na načelu, da se pristojnost praviloma določa po stalnem prebivališču toženca, pri čemer mora taka pristojnost vedno obstajati, razen v nekaterih točno opredeljenih primerih, v katerih je zaradi predmeta pravde ali avtonomije strank upravičena druga navezna okoliščina. Da bi postala skupna pravila preglednejša in da ne pride do kolizije pristojnosti je treba stalno prebivališče pravne osebe opredeliti kot avtonomen koncept.

(12) Poleg stalnega prebivališča toženca mora obstajati tudi alternativna podlaga pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom, ali ki je v interesu ustreznosti sodnega varstva.

[...]

(15) V interesu ustreznega sodnega varstva je treba čimbolj zmanjšati možnost sočasnih postopkov in zagotoviti, da v dveh državah članicah niso izdane nezdružljive sodne odločbe. [...]“

- 5 Pravila o pristojnosti so vsebovana v poglavju II navedene uredbe.

- 6 Člen 2(1) Uredbe št. 44/2001, ki spada v oddelek 1 poglavja II, naslovljen „Splošne določbe“, določa:

„Ob upoštevanju določb te uredbe so osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice.“

- 7 Člen 3(1) te uredbe, ki je uvrščen v navedeni oddelek 1, določa:

„Osebe s stalnim prebivališčem v državi članici so lahko tožene pred sodišči druge države članice samo na podlagi pravil, opredeljenih v oddelkih od 2 do 7 tega poglavja.“

- 8 Člen 5, točka 3, navedene uredbe, ki je v njenem oddelku 2 poglavja II, naslovljenem „Posebna pristojnost“, določa:

„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici:

[...]

3. v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodišči kraja, kjer je prišlo ali kjer grozi škodni dogodek“.

Direktiva 2001/29/ES

- 9 Člen 1(1) Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 230) določa:

„Ta direktiva ureja pravno varstvo avtorske in sorodnih pravic v okviru notranjega trga s posebnim poudarkom na informacijski družbi.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 10 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da je P. Hejduk poklicna arhitekturna fotografinja, ki je med drugim avtorica fotografskih del, ki prikazujejo dela avstrijskega arhitekta Georga W. Reinberga. Ta naj bi na seminarju, ki ga je 16. septembra 2004 organizirala družba EnergieAgentur, uporabil fotografije P. Hejduk zaradi prikaza svojih zgradb, za kar naj bi P. Hejduk dala dovoljenje.
- 11 Družba EnergieAgentur naj bi nato brez dovoljenja P. Hejduk in brez navedbe v zvezi z avtorskimi pravicami na svojem spletnem mestu omogočila dostop do navedenih fotografij in njihov prenos.
- 12 Ker je P. Hejduk menila, da je družba EnergieAgentur kršila njene avtorske pravice, je pri Handelsgericht Wien (gospodarsko sodišče na Dunaju) vložila tožbo za dodelitev odškodnine v znesku 4 050 EUR in dovolitev objave sodbe na stroške te družbe.
- 13 Predložitveno sodišče navaja, da se P. Hejduk v utemeljitev izbire tega sodišča sklicuje na člen 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001. Družba EnergieAgentur je vložila ugovor mednarodne in krajeвне nepristojnosti Handelsgericht Wien ter trdila, da njeno spletno mesto ni namenjeno Avstriji in da zgolj možnost dostopa do navedenega mesta iz te države članice ni dovolj za podelitev pristojnosti temu sodišču.
- 14 Handelsgericht Wien je v teh okoliščinah prekinilo odločanje in Sodišču predložilo to vprašanje za predhodno odločanje:

„Ali je treba člen 5, točka 3, Uredbe [št. 44/2001] razlagati tako, da je za spor v zvezi s kršitvijo pravic, povezanih z avtorsko pravico, ki naj bi bila storjena tako, da je bil omogočen dostop do fotografije na spletni strani, ki se upravlja v okviru vrhnje internetne domene države članice, ki ni tista, v kateri ima imetnik pravice stalno prebivališče, podana pristojnost samo:

— v državi članici, v kateri ima sedež domnevni kršitelj, in

— v državi članici ali državah članicah, ki jim je spletna stran glede na svojo vsebino namenjena?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 15 Predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da je v primeru zatrjevanje kršitve pravic, povezanih z avtorsko pravico, ki jih zagotavlja država članica sodišča, ki mu je zadeva predložena, to sodišče pristojno za obravnavanje odškodninske tožbe zaradi kršitve teh pravic z objavo zavarovanih fotografij na spletnem mestu, ki je dostopno na njegovem območju.
- 16 Uvodoma je treba po eni strani poudariti, da je treba člen 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 razlagati samostojno in ozko (glej v tem smislu sodbo *Coty Germany*, C-360/12, EU:C:2014:1318, točke od 43 do 45).
- 17 V poglavju II, oddelek 2, Uredbe št. 44/2001 je le kot izjema od temeljnega načela o dodelitvi pristojnosti sodiščem države članice, na ozemlju katere ima tožena stranka stalno prebivališče, določenega v členu 2(1) te uredbe, določenih nekaj podelitev posebnih pristojnosti, med katerimi je tista iz člena 5, točka 3, navedene uredbe (sodba *Coty Germany*, EU:C:2014:1318, točka 44).
- 18 Iz sodne prakse Sodišča je razvidno, da se izraz „kraj, kjer je prišlo ali kjer grozi škodni dogodek“ iz člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 nanaša tako na kraj, v katerem je nastala škoda, kot tudi na kraj vzročnega dogodka, zaradi katerega je ta škoda nastala, tako da je tožena stranka lahko po izbiri tožeče stranke tožena pred sodiščem enega ali drugega kraja (sodba *Coty Germany*, EU:C:2014:1318, točka 46).
- 19 V zvezi s tem v skladu z ustaljeno sodno prakso pravilo o pristojnosti, določeno v členu 5, točka 3, navedene uredbe, temelji na obstoju posebno tesne zveze med sporom in sodišči kraja, v katerem je prišlo do škodnega dogodka ali v katerem obstaja nevarnost za nastanek škodnega dogodka, ki opravičuje podelitev pristojnosti tem sodiščem zaradi učinkovitega izvajanja sodne oblasti in načela ekonomičnosti postopka (sodba *Coty Germany*, EU:C:2014:1318, točka 47).
- 20 Ker mora biti z opredelitvijo ene od naveznih okoliščin, ki jih priznava sodna praksa, navedena v točki 18 te sodbe, omogočena določitev pristojnosti sodišča, ki je objektivno najprimernejše za presojo, ali so predpostavke odgovornosti tožene stranke izpolnjene, je lahko zadeva veljavno predložena samo sodišču, z območjem katerega je povezana upoštevna navezna okoliščina (sodba *Coty Germany*, EU:C:2014:1318, točka 48 in navedena sodna praksa).
- 21 Po drugi strani je treba poudariti, da čeprav P. Hejduk v postopku v glavni stvari zatrjuje, da so bile z objavo njenih fotografij na spletnem mestu brez njene privolitve kršene njene avtorske pravice, se po mnenju predložitvenega sodišča to zatrjevanje natančneje nanaša na pravice, povezane z avtorsko pravico.
- 22 V zvezi s tem je treba poudariti, da če morajo biti avtorske pravice zlasti na podlagi Direktive 2001/29 samodejno varovane v vseh državah članicah, zanje velja načelo teritorialnosti. Kršitev teh pravic je torej mogoče ugotoviti v vsaki izmed držav članic na podlagi veljavnega materialnega prava (glej sodbo *Pinckney*, C-170/12, EU:C:2013:635, točka 39).
- 23 Prvič, ugotoviti je treba, da vzročni dogodek, ki je opredeljen kot dogodek, zaradi katerega je ta škoda nastala (glej sodbo *Zuid-Chemie*, C-189/08, EU:C:2009:475, točka 28), ni upošteven za ugotovitev sodne pristojnosti sodišča, ki mu je predložena zadeva, kot je ta v postopku glavni stvari.
- 24 V položaju, kot je ta v postopku glavni stvari, v katerem domnevni delikt pomeni kršitev avtorskih pravic in z njimi povezanih pravic z objavo fotografij na nekem spletnem mestu brez privolitve avtorja, je namreč za vzročni dogodek treba šteti sprožitev tehničnega postopka objave fotografij na

navedenem spletnem mestu. Vzročni dogodek morebitne kršitve avtorskih pravic je torej ravnanje lastnika tega spletnega mesta (glej po analogiji sodbo Wintersteiger, C-523/10, EU:C:2012:220, točki 34 in 35).

- 25 V zadevi, kot je ta v postopku glavni stvari, so lahko ravnanja in opustitve, ki lahko pomenijo tako kršitev, krajevno povezana le s krajem, kjer je sedež družbe EnergieAgentur, saj je ta družba tam sprejela in izvršila odločitev, da se fotografije objavijo na nekem spletnem mestu. Ni pa sporno, da ta sedež ni v državi članici, v kateri je predložitveno sodišče.
- 26 Iz tega sledi, da je v okoliščinah, kot so te v postopku v glavni stvari, vzročni dogodek nastopil na sedežu te družbe in zato na tej podlagi ni mogoče ugotoviti pristojnosti sodišča, ki mu je spor predložen.
- 27 Drugič, preučiti je torej treba, ali je tako sodišče lahko pristojno glede na kraj nastanka zatrjevané škode.
- 28 Za namene člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 je tako treba ugotoviti, pod katerimi pogoji škoda, ki je posledica domnevne kršitve avtorskih pravic, nastane v državi članici, ki ni država članica, v kateri je tožena stranka sprejela in izvršila odločitev, da se fotografije objavijo na nekem spletnem mestu, ali obstaja nevarnost, da bo škoda tam nastala.
- 29 V zvezi s tem Sodišče ni pojasnilo le, da se kraj nastanka škode v smislu te določbe lahko razlikuje glede na naravo domnevno kršene pravice, temveč tudi, da je nevarnost, da škoda nastane v neki državi članici, odvisna od tega, ali je pravica, katere kršitev se zatrjuje, zavarovana v tej državi članici (glej sodbo Pinckney, EU:C:2013:635, točki 32 in 33).
- 30 V zvezi s tem drugim vidikom P. Hejduk v postopku v glavni stvari trdi, da so ji bile zaradi objave njenih fotografij na spletnem mestu družbe EnergieAgentur kršene avtorske pravice. Kot je razvidno iz točke 22 te sodbe, ni sporno, da so pravice, na katere se sklicuje, v Avstriji zavarovane.
- 31 Družba EnergieAgentur v zvezi z nevarnostjo nastanka škode v državi članici, ki ni tista, v kateri ima ta družba sedež, poudarja, da njeno spletno mesto, na katerem so bile sporne fotografije objavljene in ki deluje pod imenom z nacionalno nemško vrhno internetno domeno, in sicer „.de“, ni namenjeno Avstriji in da zato škoda v tej državi članici ni nastala.
- 32 V zvezi s tem iz sodne prakse Sodišča izhaja, da za razliko od člena 15(1)(c) Uredbe št. 44/2001, ki je bil razlagan v sodbi Pammer in Hotel Alpenhof (C-585/08 in C-144/09, EU:C:2010:740), člen 5, točka 3, te uredbe ne zahteva, da je spletno mesto „usmerjeno v“ državo članico sodišča, ki mu je zadeva predložena (glej sodbo Pinckney, EU:C:2013:635, točka 42).
- 33 Zato za namene določitve kraja, kjer je škoda nastala, da bi se ugotovila sodna pristojnost na podlagi člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001, ni pomembno dejstvo, da spletno mesto, ki je predmet postopka v glavni stvari, ni namenjeno državi članici sodišča, ki mu je zadeva predložena.
- 34 V okoliščinah, kot so te v postopku v glavni stvari, je torej treba šteti, da nastanek škode in/ali nevarnost tega nastanka izhajata iz dostopnosti fotografij, na katerih obstajajo pravice, ki jih uveljavlja P. Hejduk, prek spletnega mesta družbe EnergieAgentur v državi članici sodišča, ki mu je zadeva predložena.
- 35 Pojasniti je treba, da vprašanje obsega škode, ki jo zatrjuje P. Hejduk, spada na področje preučitve vsebine zahtevka in zato v fazi preverjanja sodne pristojnosti ni upoštevno.

- 36 Vendar je treba poudariti, da ker je varstvo avtorskih pravic in z njimi povezanih pravic, ki ga zagotavlja država članica sodišča, ki mu je zadeva predložena, omejeno na ozemlje te države, je sodišče, ki mu je zadeva predložena na podlagi kraja nastanka zatrjevané škode, pristojno le za obravnavanje škode, nastale na ozemlju te države članice (glej v tem smislu sodbo Pinckney, EU:C:2013:635, točka 45).
- 37 Ob upoštevanju člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 in načela teritorialnosti ostanejo namreč sodišča drugih držav članic načeloma pristojna za odločanje o škodi, povzročeni v zvezi z avtorskimi pravicami in z njimi povezanimi pravicami na ozemlju njihove države članice, saj so po eni strani primernejša za presojo, ali so bile pravice, ki jih zagotavlja zadevna država članica, dejansko kršene, in po drugi strani za opredelitev narave povzročene škode (glej v tem smislu sodbo Pinckney, EU:C:2013:635, točka 46).
- 38 Ob upoštevanju vseh navedenih preudarkov je treba na zastavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da je v primeru zatrjevané kršitve avtorskih pravic in z njimi povezanih pravic, ki jih zagotavlja država članica sodišča, ki mu je zadeva predložena, to sodišče na podlagi kraja nastanka zatrjevané škode pristojno za obravnavanje odškodninske tožbe zaradi kršitve teh pravic z objavo zavarovanih fotografij na spletnem mestu, ki je dostopno na njegovem območju. To sodišče je pristojno le za obravnavanje škode, nastale na ozemlju države članice, v kateri je.

Stroški

- 39 Ker je ta postopek za stranki v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

Člen 5, točka 3, Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da je v primeru zatrjevané kršitve avtorskih pravic in z njimi povezanih pravic, ki jih zagotavlja država članica sodišča, ki mu je zadeva predložena, to sodišče na podlagi kraja nastanka zatrjevané škode pristojno za obravnavanje odškodninske tožbe zaradi kršitve teh pravic z objavo zavarovanih fotografij na spletnem mestu, ki je dostopno na njegovem območju. To sodišče je pristojno le za obravnavanje škode, nastale na ozemlju države članice, v kateri je.

Podpisi